

KEHAKULTUURI SIHTKAPITALI VALITSUSE * EESTI SPORDI KESKLIIDU
* JA * ÜLERIIKLISE VÕIMLEMISÕPETAJATE SELTSI HÄÄLEKANDJA *

Toimetus ja talitus: Tallinn, Vene tän. 11-a, kr. 10. Postkast 70. Telefon 9-28. ☒ Tellimise hind: aasta peale 7 krooni, kuus 60 senti.
Eesti Spordileht ilmub igal reedel

X. aastakäik.

Reedel, 18. jaanuaril 1929. a.

X. aastakäik

Meie liuväljade kurbloomus.

Uisusport välja suremas. Kiiruisutus püsib kuidagi, kuid iluuisutus ei saa jalgu alla.

Iluuisutuse tähtsus massi seisukohalt.

Eesti kiiruisutamisel on meie olude kohaselt õige tunnustatud saavutusi seljatanud. Aastail 1910—1913 oli ta koguni meie populaarsem spordiala ja Schnelli tiigi kaldad mustendasid oma 3000—4000 pealtvaataja all, kui Artur Kukk, Johanson ja teised pidasid hingenöörivaid matsche. Kuigi hiljem kiiruisutus on sunnitud olnud meil õige kaugele taganema oma aukohast, püsib ta siiski üksikute tahtejõuliste meeste õlul kuidagi soliidisel kõrgusel, mitte kaugel n. n. rahvusvahelisest tasapinnast.

Kurb on aga lugu iluuisutamisega, mis meil ei taha jõuda kuidagi välja lapsekingadest. Vahel näib nii, nagu tahaks hakata tõusma juba mõni andekam iluuisutaja, kuid peagi tõmbub ta tagasi ja jääb järele sama kõle lagedus, mis valitseb meil juba kaks aastakümnet, s. o. kogu aja, mil meil uisusporti laiemalt tuntakse.

Tekib küsimus, millega on meil siin tegemist — kas saatusliku andetuse või harjutusvõimaluste puudumisega?

Kahjuks peab väitma mõlemat. Andekaid iluuisutajaid on meil puutunud silma harva; kel vähegi seesugust jumalikkust on, see juhtub jälle iseloomult olema sedavõrt laialivalgub, et ei suuda ennast vinnata kuigi kõrgele. Kuid ande puudus ei olekski iseenesest teab mis häda — karudki pannakse tantsima, kui selleks head tahtmist jätkub, päris kena vahel vaadata, ja mingisugune koht igalpool vastu haigutavast tühjusest oleks täidetud. Aga sellenigi on meil raske saada.

Siin peab paratamatult tegema etteheite meie spordiseltsidele. Meie uisusporti harrastus on muutunud päratu labaseks, simmipoiss ja sihvkasööja, „kraaded“ ja „kraamid“ tikuvad endid ainuvalitsejatena panema liuväljadel maksma ja peletavad eemale täiesti spordihimulise publiku. Liuväljal jalutatakse nüüd vaid veel ilma liuraudadeta ja hõõrutakse tant-



Sonja Henie — jäävälja Anna Pawlova.

su „Rahvaaria“ stiilis. Suitsuotste ja liiva seltsid on unustanud täielikult, et neil on kord jääle ei lasegi enam uisutada. Spordika kasvatajate ülesanne.

Väärnähtused ja puudused spordiseltside tegevuses.

Kuidas asutati liidud.

Kuigi mitmel meie vanemal spordiselsil on seljataga 25-aastane ja pikemgi tegevusaeg, asutati esimene spordi keskorganisatsioon Eestis siiski alles 1920. Tõuke selleks andsid eestkätt Antverpeni olümpiamängud, millest iseseisva rahvusena osavõtmine nõudis meilt mingit keskorganisatsiooni, kellele o. m. korraldajatel oleks olnud võimalus läbi käia. Nii asutati 1920 a. Eesti spordiliit ja olümpiakomitee.

Vene suurriigi kubermanguna kuulusid Eesti spordiselsid Vene liitudesse ja meie seltside tegelased pühendasid endid ainult seltsi tegevusse ja liitude töö jäi neile võõraks. Meie tolaeagsest tegelastest võiks erandina nimetada Peterburi Kalevi juhte Joh. Kaubat ja E. Asmanni, kes olid Vene raskejõustiku liidu juhatustes, ja Tall. Kalevi sekr. G. Laanekorbi, kes oli alalises kirjavahetuses Vene liitudega, nagu seda on näha Kalevi arhiivist.

Seepärast puudusid meil esimese keskorganisatsiooni asutamisel kogemused ja tegelased liitude juhtimiseks. Olukorra tõttu olime sunnitud liidu asutamisel seda kujundama ja määrusi koostama eeskujul võttes suurel määral Soomest, kellel juba tol ajal olime lähedases ühenduses. Liidu põhikirja ise koostati harilikult seltsi põhikirja sarnaselt, misjuures oli ainsaks hoolitsemiseks, et see vastaks registreerimiseks tarvilistele nõuetele.

Esimesse liitu olid koondatud kõik meil harustatavad spordialad ja tavalise eriliidu ülesannete kõrval võttis liit endale veel mingi ülemaalse keskorganisatsiooni ülesanded. Nii tuli liidul anda välja Spordilehte, astuda samme valitsuse ees spordiväljadeks maa-alade saamiseks, soetada toetust seltsidele, kirjastada käsiraamatuid, pida ühendust välismaade keskorganisatsioonidega j. m.

Tegevuse lajenemisel eraldusid ajajooksul spordiliidust üksikud spordialad eriliitude kätte, kellest esimesena asutati jalgpalliliit, siis eraldusid talispordi alad ja tennis. Eraldumise põhjuseks oli tol ajal arusaamine, et üks liit ei jõua küllalt hästi juhtida kõiki alasid. Eraldusid elujõulisemad, nagu see tähelepanevad looduseski, mille juures oli mõjuvaks teguriks tegelaste juurekas üksikute erialade juhtimise tarvis.

1923. a. asutati spordi keskliit, kuna spordiliit samal ajal end ümber kujundas praeguseks Ekraveliiduks. Ühte liitude asutamisel seati nende kuu ja sisemine korraldus endise spordiliidu eeskujul. Spordiliikumine muutus meil aastast-aastasse laialdasemaks, kui seejuures jäi keskorganisatsiooni tegevus tarviliselt kooskõlastamata. Sihid olid üle võetud kriitika, olemas olnud šablooni järele, ja seetõttu tuli paratamatult ilmsiks, et liikumist juhtivad orad — seltsid, eriliidud ja keskliit — ei tööta küllalt ladusalt. Tundus, nagu oleks aparaadi üksikud osad koostatud valesti. Olukord halvas kogu mehhanismi koostööd. Tekkis tarvidus mehhanismi lahutada, uusi osi juure muretsema ja mehhanism seetõttu uuendada ja tervendatua koostada. Seda tarvidust on tunnustanud nii keskliidu kui ka eriliitude tegelased, samuti ka sisetama spordiühingud.

See ülesanne — reorganiseerimine — on üks raskemaid. Meie seltsidelt, liitudelt ja keskliidult nõuab see ülesanne — aparaadi korraldus — suuri pingutusi. Reorganiseerimisel eeskujuks võtta üht või teist riiki ja selle aparaadi kuju meil vastu võtta tervikuna, oleks mitte ükski uue eksperimenti tegemine, vaid tühja koti püstitamine ja juba lähema aja jooksul oleks meil jälle käes senine töö ladususe puudumine.

Liitude reorganiseerimisel peame kasutama liitude senises tegevuses omandatud kogemusi. Meie liitude tegevust tuleb parandada meie spordiliikumise olude ja nõuete kohaselt. Välisriikidelt võiks võtta ühelt või teiselt ainult meie oludele täiesti vastuvõetavat. Iga keskorganisatsiooni kasvamine peab olema põhjustatud elutarvidusest endast ja on asjatu anda organisatsioonile kuju, mille järele tegelikus elus ei ole nõudeid. Teiseks on vastuvõetav tõe, et üks keskorganisatsioon on elujõuline vast alles siis kui tema rakused (liitude juures seltsid) on teguvõimsad. Kui liidu liikmeteks olevad seltsid ei avalda tegevust, siis ei ole nad head

ja ei saa siis ka head lootet keskorganisatsioonidelt, vaatamata asjaolule, millise kuju me ei annaks ka neile. Seepärast tuleb liitude reorganiseerimise puhul tahes või tahtmata kontrollida meie seltside senist tegevust.

Tundub, et meie seltside tegevuses ei ole kõik korras, et ka see aparaat ei tööta kohaselt nõuetele ja ka selles on tarviline värskendav parandus. Kahjuks on see mõjuka tähtsusega küsimus jäetud seni silmapaari vahele. Liikumist on asutus parandama ülevalt alla ja mitte ümberpöörduvalt!

Tuleb esijoones määrata kindlaks tegevuse ülesanded seltsidele ja eriliitudele. Selts on võistlusspordi harrastav organisatsioon, kelle ülesandeks sportlaste koondamine, luua harjutusvõimalusi, valvata harjutusi, korraldada võistlusi ja täita liidu määrusi ja korraldusi. Liidu ülesandeks jääks, rahvusvaheliste liitude liikmeks olles, viimaste poolt maksuma pandud rahvusvahel. ja asjaarmastaja mõiste kohta käivate määruste maksmapanemine ja järelevalve, maavõistluste soetamine ja korraldamine, kohtunikud ja tegelaste ettevalmistus, välismaade keskasutustega läbikäimine ja liidu eriala üldine reguleerimine ja õitselevimine. See on eriliitude tegevuse kohta vaidlematu tarvidus.

Jälgides spordiseltside tegevust meie võistlusspordi edendamise ja noorte jõudude kaastõmbamise suhtes, peab tunnustama, et nii mitmedki spordiselsid ei ole kasutanud kõiki võimalusi. Kehakult.-sihtkapitali valitsuse poolt korraldatud arvukatel kursustel ja samuti liitude poolt nimetatud korraldada antud kursustel oma liikmete kaastõmbamiseks on üldiselt tehtud väheldaselt. Lepitakse vaid sellega, et panakse ainult kas kuulutus lehte või seltsimaja tahvile. Muud kihutustööd osavõttuks ei tehta. Samuti ei huvita kohapealseid tegelasi kursuste edaspidine käik — kõik jäetakse instruktorige teha. Loomulik on, et säärestes oludes instruktorige töö osutub raskeks ja ei anna soovitud resultate. Neist kursustest, mis korraldatud väljaspool organisatsiooni olemasolevatele, peaks kurstuste lõpul andekamaid osavõtjaid, kes soovivad edasi harjutada ja osa võtta võistlusspordist, koondama seltside juure ja neile looma edaspidise harjutamise võimalusi. Ka ses suhtes on tehtud töö väheldane.

Halvem on lugu võistluste korraldamisega. Kui provintsi-seltsid neid siin või seal veelgi korraldavad, ei taha suuremad linnaseltsid võistluste korraldamist kuidagi võtta endale. Võiks ju siin vast ette tuua ühe põhjusena läinud aastast ebaõnnestunud valmistusviisi olümpiamängudele, kus keskorganisatsioonid korraldasid mitmesuguseid katsevõistlusi, andes võistlejatele auhindu ja tasudes seltsidele ruumikulud, millega seltsed võrutati võistluste korraldamisest. Need ajad on nüüd möödas ja seltsid peaks mõtlema oma arvurikkale harjutajate võistlusperele. Võistlemine on ju see, mis annab huvi harjutustele ja koos sellega on pandiks võistlejatele edaspidise edu saavutamiseks.

Nüüd, mil meil käes maadluse, poksi ja tõstmise hooaeg, pole võistluste korraldamisest nim. aladel midagi kuulda. Näiteks võiks vast tuua, et Tall. Kalevi, kel oma ruumid ja arvukas võistlejatepere, ei ole sügisesel hooajal pidanud nim. aladel ühtki võistlust!

Küsimisel võistluste korraldamise ärajäämise põhjuste kohta vastatakse lihtsalt, et võistlused end ei tasuvat, s. o. jätvat puudu jääke. Loomulik, kui meie võistlusi korraldame sarnaselt senisele — jättes nende läbiviimise seltsi asjaajajale või mõnele üksikule isikule, siis ei suuda meie neid läbi viia sissetuleku suhtes eduka lõpuga ka edaspidi.

Mulle paistab, nagu korraldaks seltsid võistlusi lihtsalt selleks, et neil on kohustusid sportlaste vastu korraldada korra ka võistluse ja kui see läbi, siis ollakse endaga rahul.

Võistluste korraldamisel tuleb panna enam rõhku võistluste tutvustamisele ja efektsele pidulikkusele ja nende tegurite kasutamisel jälgida ka rahvas võistlusi-huviga.

Teiseks on vastupidiseid juhtumeid, kus selts võistluste korraldamisega end liig rohkelt koormab. Näitena võiks kergejõustiku alal tuua Tartu Kalevi ja Tall. Kalevi, kes ühel hooajal peavad korraldama paljusid võistlusi, kuna nim. seltside asukohtades on ka teisi seltsi, kes

harrastavad sama ala. Seetõttu peaks kohapealsed organisatsioonid omavahel reguleerima võistluste korraldamist sääraselt, et võistlustest hooaja jooksul ei oleks puudust ja üksik selts ei langeks liig suure koormatuse alla.

Samuti on tarvilik, et seltsid saadaks vastastikku üksteisele võistlejaid, mis rikastab võistlusi huvi poolest. Eriti peaks linnaseltsid saatma võistlejaid provintsi. Kui sõidud provintsi ei peaks olema huvipakkuvad vanematele sportlastele, siis sõidaks nooremad nende asemel heameelega. Provintsiseltsid peaks omalt poolt kindlustama vastava arvu oma võistlejate tagasisaatmist, millega saavutatakse vastastikune läbistikku võistlemine.

Paljudel seltsidel puudub harjutustel kord. Noored harjutavad oma-ette, tehes sellega, kas riikeid või muud edu ja tagajärgi halvavat. Sellele seltsib viisakusetu ülalpidamine ja muu ajaraiskamine seltsi ruumides. Juhtumil, kui seltsi astub võõras, jääb tal halb mulje seltsi tegevusest. Kui selts suudab luua harjutusvõimalusi oma liikmetele, siis peab ta suutma luua ka kindla korra harjutustel.

Harjutused sündigu kindlal ajal ja neid valvaku juhatuse liige või mõni vanem sportlane vastavalt alalt, kes seejuures vastutab korra eest. Seltsimajas ja väljal logelemine ja hullamine tuleb aga igal juhul kaotada.

Üldse peab tähendama, et seltsidele paremate jõudude hankimisega on sportlasi teataval määral demoraliseeritud. Ülehankimisel lubatakse kõiksugu soodustusi: peale harjutusvõimaluste ja massaashi veel ka teenistuskohi. Tuleb ette isegi juhtumeid, kus hooaja lõpul sportlastele tehakse kingitusi „saabaste ja ülikonna ostmiseks“. Selle juures ei ole neil sportlastel seltsi vastu vähematki kohustusunnet. Ei tahta tasuda isegi väikest liikmemaksu!

Halvavat mõju avaldavad näiteks ka poliitsei-, kaitseliidu- jne. võistlused, kus võistlejad ise on tihti ka korraldajateks ja osa võtavad oma aladele auhindade määramist. Nii saavad võistlejad seal suuri auhindu, mis neile juba enne võistlust kindlustatud. Samad mehed ei taha aga võistleva tulla üldistele võistlustele, kus auhinnad on vähemad.

Sääraselt olukorrale tuleb teha lõpp. Noori juuretuliidajaid peab kasvatama teises suunas kui seni.

Need on minu arvamusel peapuudused, mis takistavad meie võistlusspordi edenemist ja võivad kujuneda hukutavaks meie noorele spordiliikumisele. Kuigi mainitud puudused ja väärnähtused ei ole tulnud ilmsiks kõigi spordiseltside juures, on küsimus siiski sedavõrt tähtis, et keskorganisatsioonide reorganiseerimisel tuleb seltside senine tegevus võtta revideerimisele. Mida varem teeme sellega algust, seda parem on see asja edule.

Mis puutub küsimuse teisesse osasse: mis suguse kuju anda meie liitudele ja kuidas teostada nende sihte ja ülesandeid otstarbekohaselt, siis on see küsimus küllalt vaielav. Seda küsimust on seni arutatud spordiorganisatsioonides ja Spordilehe veergudel ja nüüd oleks soovitatav et asja kohta ka provintsiseltsid avaldaks oma arvamist Spordilehe veergudel. Omalt poolt katsun seda küsimust Spordilehe lähemas numbris käsitada.

Ioh. Villemson.

— Maailma parimad poksijad. Tex Rickard on enne oma surma kokku seadnud maailma parimate poksijate nimestiku. Maailma parimaks peab ta kõigist teistest kaugel eesolevana Gene Tunney'd, teisel kohal järgneb Jack Dempsey. Teise klassi poksijatena on märgitud Paolino, Jack Sharkey ja Young Stribbling. Kolmandas garnituuris tulevad Tom Heeney, inglase Phil Scott, Maloney, Risco, Godfrey ja Tommy Loughran.

— Muinasjutt „spordisüdamest“ näib nüüd olevat lõplikult haitunud. Ameeriklased on neile omase põhjalikkusega uurinud 808 sportlast, kes 1855. ja 1905. a. vahel sportlikult tugevalt tegutsenud. Neist 808 mehest on surnud ainult 46 protsenti sellest keskmisest arvust, kes selle aja jooksul oleks pidanud surema. Iseäranis vähe oli nende hulgas surejaid südamehaiguse tõttu. Üldiselt on uurimine tõestanud, et südame laiendamist sportlaste juures, millest niipalju kõneldud, tegelikult ette tuleb väga harva.

Kiirusutaja treening.

Iga sportliku treeningu ülesandeks on organismi füüsiliste ja tahteliste omaduste arendamine. Teaduslikul teel on tehtud kindlaks, et mitmekülgne treening toob märksa enam kasu, kui harjutused ainult ühel spordialal, mida keegi valinud oma spetsialiteediks.

Seepärast ei kujune kiirusutaja treening mitte ainult uisutuseks, vaid ka tegetsemiseks teistel spordialadel, milledele lisandub võimlemine. Võib kombineerida mitmesuguseid erilisi võimlemissüsteeme kiirusutajatele, kuid väga hästi võib läbi ajada harjutuste valikuga mõnest üldiselt tuntud võimlemisest, kas või näit. J. P. Mülleri võimlemissüsteemist.

Kiirusutaja treening jaguneb kolme ossa: eeltreening (suvine), üldtreening ja eritreening.

Eeltreening.

Iga spordi eesmärk ei ole mitte üksinda suurte tagajärgede kättesaamine, vaid ka tervenemine, tugevnemine ja kogu organismi harmooniline arendamine. See on isegi suurte saavutuste tekkimise alus.

Nagu juba varem tähendatud, arendab kiirusutus vähesel määral ülemise keha muskulatuuri. Jõuline ülemine keha on aga tähtis igale atleedile ja kiirusutuses ei puudu tal oma tähtsus nagu jooksuski. Nii paremate jooksjate kui ka paremate kiirusutajate juures võime märgata üldiselt hästiarenenud harmoonilist keha.

Kiirusutuses on lähematel maadel suur tähtsus käte tööle. Nõrgad, väsivad käed on aga halvaks abinõuks kiirusutajale.

Talispordi vastu peab hakkama valmistama suvel, suvespordi vastu talvel, see on tõde, mis ikka enam meie päevil lööb läbi. Ka kiirusutuse ettevalmistusi peab alustama suvel, treenerides südant, hingamist ja kogu keha muskulatuuri. Sobivaks ettevalmistusspordiks kiirusutusele on sõudmine, mis aitab täita uisutuse poolt jäetavaid vahesid, avaldades hiilgavat mõju käte, õlavöö, selja ja rinna lihastele, samuti ka hingamisele.

Väga kasulik on kiirusutajal tegutseda ka kergejõustikuga. Jooks (eriti keskmised ja pikad maad) arendavad südant, kopsu ja annavad vastupidavust; kettahende, odaviske, vasaraheide jne. teevad keha tugevaks ja elastiliseks. Samuti on igasugused hüpped kasulikud liigutuste täpsuse ja osavuse väljendamiseks.

Kuid erilisel tuleb kiirusutajale soovitada rinnuliujumist ja jalgrattasõitu. Mõlemad arendavad neid liigutusi ja omadusi, mida kiirusutaja vajab. Ujumisel on veel see hea külg, et külm vesi harjutab nahka külmaga, karastab teda talvise spordi vastu, kus pea erandlikult tuleb pingutada külmas.

Üldtreening.

Talihooaja tulekuga algab kiirusutajal teine treeningjark, juba liuväljal.

Alates treeningut peale suvist vaheaega, tuleb panna erilist rõhku stiilile, mis suve jooksul on jõudnud ikka kuidagi „ära laguneda“.

Mõne päeva järele, kui hingamine hakkab muutuma korralikuks, tuleb asuda pika sammuga väljaarendamisele. Siin tegetsetakse harilikult mitmemehelistes gruppides. Uisutajad sõidavad pikemat maad rahuliku, liugleva sammuga üksteise järele, vahetades üksteise järele esimest meest — vedajat. Tuleb püüda sõita ühte

sammu, seega venib halva uisutaja samm iseendast kui pikemaks.

Sellel treeningu perioodil tuleb mõelda ainult suve jooksul ununenud tehnika uuestiomandamisele ja täiendamisele ja mitte ühelgi tingimusel ei tohi panna rõhku kiirusele. Väsimuse ilmunisel katkestatagu treening, sest ületreenerimise hädadoht on sel ajajärgul kõige lähemal, kui organism ei ole veel täiel määral kohaneud tööga.

Peale 2—3-nädalalist seesugust uisutamist võib asuda ühe või teise distantsi eritreeningule või kõigi nelja maa treeningule korraga.

Noorte esivõistlused maadluses.

Käesolevaga teatab E. S. S. Kalevi juhatus, et korraldame Ekraveliidu loaga 26.—27. jaanuaril 1928. a. seltsi võimlas Gonsiori nr. 4, algajatele (noortele)

Eesti esivõistlused Kreeka-Rooma maadluses.

alljärgnevatel kaaludes:

Kärbeskaal kuni 58 kg.

Sulgkaal kuni 62 kg.

Kergekaal kuni 67,5 kg.

Keskkaal kuni 75 kg.

Poolraskekaal kuni 82,5 kg.

Raskekaal üle 82,5 kg.

Igas kaalus kolm auhinda.

Ülesandmise tähtaeg 22. jaanuaril s. a. Gonsiori 4 (kirjalikult). Võistluse algus kell 6 õhtul, kaalumine kell 3 päeval.

Lootma jäädes teie rohkearvulise osavõtu peale.

Austusega

juhatus nimel (allkiri).

P. S. Väljavõte Ekraveliidu määrustest: Noorteks ehk algajateks loetakse need, kes avalikkudel võistlustel — rahvusvahelistel, rahvuslistel, maakondlistel ja Eesti esivõistlustel pole omandanud kokku 5 auhinda. Auhindade vääriliseks loetakse ainult 1., 2. ja 3. koha võitjad.

O.-ü. „Esto“

Tallinn, Pikk t. 47, tel. 10-02.

Talihooajaks

kõige täielikum ladu kodu- ja välismaa sporditarbeid — suuski, liuraudu, kelke, sviitreid ja muud.

Parimad ping-pongi seaded, võimlemise ja raskejõustiku abinõud.

Kodu- ja välismaa spordikirjandus.

500 m 43,0!

2 maailmarekordi.



Oscar Mathisen, Norra uisukuningas, purustas Davosis 1000 m kiirusutuse maailmarekordi. Ta saavutus oli 1.31,1. Endine rekord 1.31,8 oli püstitatud 1907. a. samuti Davosis Mathiseni enda poolt. Nüüd ületas 40 aasta vanune Mathisen tolle 18-aastase Mathiseni rekordi. Enne 1000 m rekordi katsus M. lüüa ka 500 m maailmarekordi, kuid see ebaõnnestus. Katsel tuli M.-i aeg siiski hiilgav — 44,0.

Oscar Mathiseni teine rekordikats 500 m kiirusutuses õnnestus 14. jaan. Davosis täielikult. Mathisen kattis distantsi hiilgavate olusuhete juures 43-sekundiga puhtalt.

Mathiseni uus maailmarekord äratas Davosis kõige suurema innustuse. Veerandtund peale 500 m rekordi läks Mathisen 1500 m matkale, uisutades selle 2.19,4, hoolimata väsitavast 500 m-ist.

Mathiseni 500 m tagajärg on 0,1 sek. parem kui tema kaasmaalase Roald Larseni amatööride maailmarekord. Mathiseni parim saavutus amatöörina oli 500 m kohta 43,4 sek., mis püsis maailmarekordina 1907. a. saadik kuni Larseni läinud aasta saavutuseni.

1500 m maailmarekord on 2.17,4 ja selle saavutas Mathisen 18. jaan. 1914. a., s. o. täna 15 aasta eest.

— Maailmameistri võistlused kiirusutamises peetakse tänavu 9. ja 10. veebr. Oslos. Esimesed m.-m. võistlused peeti 1889. a. ja seni on neid peetud 32 korda. 7 korda jäi tiitel välja andmata, 13 korda võitis Norra, 4 korda nii Soome kui Hollandi, 2 korda Veni ja 1 kord Ameerika ja Kanada. Tänavu kaitseb tiitlit sooml. Claes Thunberg.

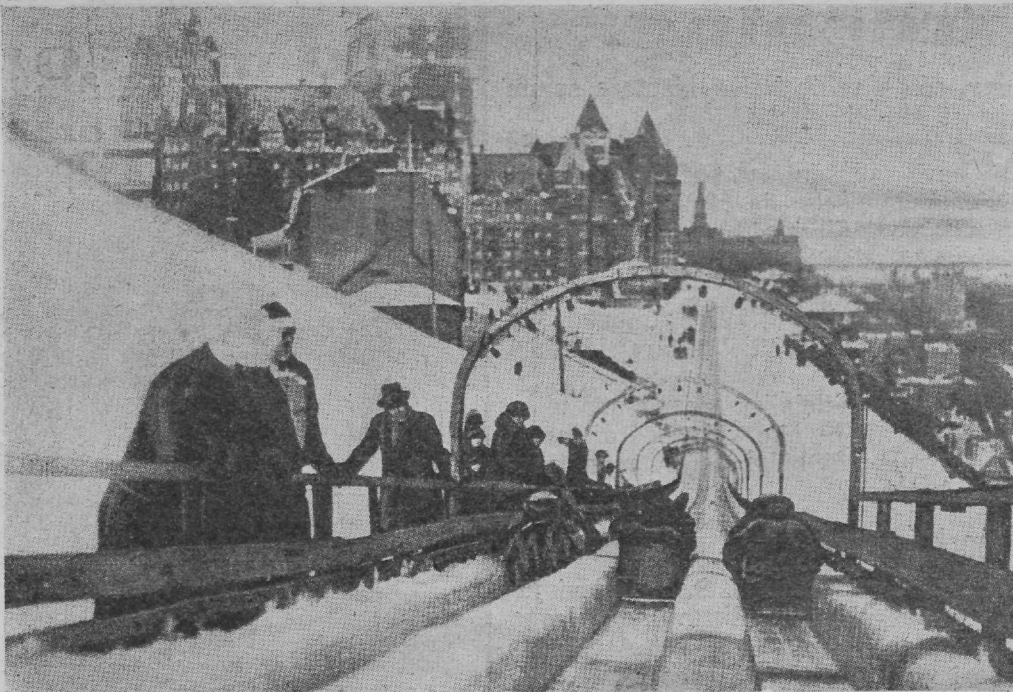
— Berliini kiirusutamise esivõistlustel võitis 500 m Mayke 52,8; leedulane Bulota oli kolmas, ajaga 53,8; 1500 m — Barwa 2,54,5 ja 5000 — Müller 10,39.

— Uued maailmarekordid tõstmises. A'dami olümpiamängude poolraskekaalu võitja egiptlane Nosseir on oma kodumaal püstitanud kaks uut maailmarekordi. Ta parandas prantslase Hostini saavutust kahega tõukes 142 kg-lt 148 kg-le ja kahega rebides 112,5 kg-lt 115 kg-le.

— Jäähoki Soomes. Tänavusest talvest alates võetakse Soomes üldiselt tarvitusele senise bandy asemel jäähoki. Soomlased on palganud jäähoki treeneriks rootslase Kurt Envalli, kes ka juba jõudnud Helsingi kohale. Ka meil tuleb mõelda üleminekule bandyilt, mida ikka ja ikka vähem mängitakse, hokile. Märkida on, et soomlastel on jäähokile oma nimetus, nimelt „jääketas“.

— Mida ootavad rootslased 1929. aastalt? Kergejõustikus: maavõistluse võitu Soome üle Helsingis, kus see tänavu peetakse. Jäähokis: revanschi läinud-aastasele kaotusele Soomes. Maadluses: maavõistluse võitmist Soome üle võoral pinnal. Suusatuses: Rootsi võite Holmenkollenis ja Salpausseläs. Rattasõidus: rootslast, kes lööb taanlase Henry Hanseni. Jalgpallis: võitu Taani üle viimase aasta kaotuse tasumisena.

— Soome jääpalli resultaate. Viiburi Sudet-Reipas 10:1; Sudet-Viiburi PS 6:2; HIK-HPS 3:1; IFK-KIF 3:1; Turu PS-Turu IFK 5:1.



Maailma parimaks peetud kelgutee Quebec'is, Kanadas.

Sportarstlikke näpunäiteid.

Haudumine. — Jalgade higistamine. — Haisevad jalad. — Abinõud nede ravimiseks. — Milles seisab alasti harjutamise tulu?

Dr. A. Veiss.

IX.

Naharikestest, mis sportimise juures ette tulevad, on esikohal haudumine. Haudumine tekib kehaosadel, mis üksteise vastu hõõruvad, näiteks reite ja varvaste vahed, kaenla alused, paksudel inimestel kaela- ja kõhuvoltide vahed ja naistel rinna näärmete alused. Sportides on neil kohtadel tugev hõõrumine. Selle tagajärjel tekib naha põletik ehk haudumine, mille tunnusteks on — punetus, valu ja paistetis. Sageli on haudumise koht vesine, s. o. pisardab koemahla välja. Haudumise puhul on sportline tegevus takistatud, sest iga liigutus sünnitab valu. Haudumine on sagedam tüsedatel, kellel paks nahaalune rasvakiht ja kes tugevasti higistavad.

Haudumise ärahoidmiseks peame iseäranis korralikult pesema kehaosi, mis vastamisi hõõruvad. On haudumine tekkinud, siis sportimine katkestada ja asjakohaselt ravida. Kergelt piiritusega puhastada, boorvaseliiniga võida ja lõpuks kergesti puuderdata kseroform pulbriga, talgi või magneesiumiga. Nii toimides kaob haudumine kiiresti. Kaob sportides üleliigne rasvakiht, siis langeb ka haudumise peapõhjus.

Jalgade higistamise puhul töötavad jalgade higinäärmed ülemäära higi. Higi langeb põlveste tegevusel ja laotab väga vastikut haisu. Teiseks on jalgade higistamine kahjulik, sest jalad on alati jahedad ja see ongi paljude külmetuste põhjuseks. Kolmandaks tekivad jalgadel kergemini hõõrumised ja haudumised. Iseäranis tüütuvateks osutuvad higistavad jalad ränduritele. Heaks abinõuks on siin sagedane jalgade pesemine jaheda veega ja jalgade niisutamine formaliini ja piirituse seguga.

Naha füsioloogiat silmas pidades peame alasti sportima. Sportides lähevad põlemise protsessid kehas kiiresti. Soojus ei tohi kehas koguneda vaid peab ära antama ruttu, sest vastasel korral langeb organismi vastupidavus, kiirus ja jõud. Soojal ajal on ka õhuke riietus teataval määral takistuseks soojuse eemaldamisel. Sellepärast on eelistavam sobiva ilmaga alasti harjutada. Alasti sportides võtame ka õhuvanne ja õhuvannide mõju on sportides palju suurem. Samuti kaob riiete takistav mõju. Naha puhtus võidab tublisti. Kaob võimalus varjata nakkavaid nahahaigusi, mis alati teistele hädaohuks. Õpetajal on kergem keha seisuga korrigeerida kui harjutavad alasti. Mitte ükski terviseliselt pole alasti kehakultuur tähtis, vaid ka esteetiline külg tõuseb esile, sest alasti on kergem arendada ilusat keha. Kreeklased olid siin teadlikud ja kasutasid alasti sportimist täiel määral. On ka selge, et rietatud kehade juures kaob huvi arendada ilusaid keha vorme. Sportlaste riietus on viimaste aastate jooksul palju muutunud. See torkab iseäranis naiste juures silma. Ajamerde on kadu-

nud seelikuga trikood ja hingamis t takistavad vööd. Edu on märgatav. Lähenetakse alasti kehakultuurile. Alasti sportimine ei too moraalselt kahju, vaid temas peituvad moraalsed kasud, mis psühholoogiliselt täiesti põhjendatud ja mis katseliselt tõestatud.

Sportimise ajal võimalikult vähem riietust, kuna pikematel vaheaegadel ja harjutuste lõpul, mil soojuse produktsioon langeb, on tarvilikud soojad üliriided, et külmetamisest hoiduda ja keha võimet alal hoida. Jaheneb keha, siis langevad ka saavutused, sest liikmed ja lihased muutuvad kangemaks. Et endiste saavutusteni küünida, vaja jällegi keha soojaks ajada, kuid see on näit. hüpete jne. juures ilmaaegne energia kulutamine. On kasulikum peale igakordset harjutust soojasti riietuda.

Liuväljadele uisutajaid!

1. lhk. järg.

Mis oleks aga kergem, kui kord maksa panna, et liuväli kuulub ainult uisutajatele, ja siis uisutus hakkama organiseerima massiliste kergemate ilusõidu harjutuste ja rütmiliste liigutuste näol. Liuväljal käijate arv tõuseks peagi hulga suuremaks praegusest, võitnud oleks nii spordiseltsid kui ka uisusport. Iga asi peab tungima rahva luusse ja lihasse enne, kui ta idanema võib hakata ja lõpuks ka õisi tuua. Leiaksime sel moel ka talentegi varsti.

Kiirusutajad, kes samuti kannatavad liuväljade pahe all, leiavad viimastel aastatel endile toetust spordi keskliidult, kes Kadrioru staadionil hoiab korras kiirusutamise tee. Selle mõju on olnud ta lühikese eluea peale vaatamata juba viljakas. Võidakse väita, et ka iluisutajatel on Tallinnas oma harjutuskoht olemas Kalevi liuvälja kõrval. Seesugune on seal, kuid ta on sedavõrt väike ja kättesaadav niivõrt piiratud ringkonnale, et ei vääri mingit tähtsust. Iluisutus, kui väga laialdaste võimalustega ja suure kasvatusliku tähtsusega sport peaks olema just massilise harrastuse objekt.

Kiirusutus on oma arendava mõju

peale vaatamata ühekülgne ja nõudlik, igasuguse eluea, soo ja hingelaadiga inimesed ei saa talle küllaldase kiindumusega anduda. Ta jääb ikka teatud piiratud ringkonna kauniks ja võimsaks spordiks. Iluisutuse sugemetega uisutus võib aga absoluutselt kõiki kõita, kes enesele panevad rauad alla, olgu need noored või vanad, mehed või naised. Igaüks leiab tast oma veetleva pärisosakese, mis teda köidab tiivustaval rütmilt ja loomisrõõmul avara spordi- ja kultuuriliikumise kandvaks osaks.

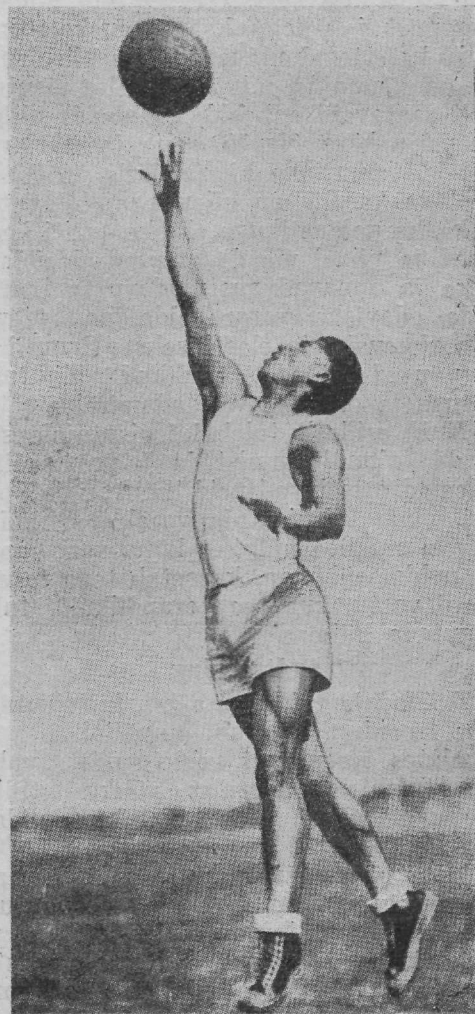
Ühelgi alal ei ole meie spordiseltsid suuremal määral patustanud sportliku eetika ja kultuuri mõiste vastu kui uisutuses. Neil on liuväljadel käsitada määratud rahvahulgad, mida teiste spordialade juure ei saa kuidagi tuua, rahvas tunneb kui füüsilist nälga liuvälja järele, kuid liuväljal pannakse talle leiva asemel suhu tänavakivi — kui nii piltlikult võib kõnelda.

Aasta-aastalt langeme meie oma liuväljade tasapinnaga allapoole, kuid keegi ei taipa seda ja üksikud hääled, mis siinseal kajavad hädaldades, ei leia mingit vastukõla.

— 50 sekundiga k.o. Pariisis saavutas Prantsuse poksi keskkaalu meister Thil väikvõidu. Võistlusel inglase Billy Farmeriga löi ta selle juba 50 sekundiga k.o., mis oli hirmsa parema käe uppercuti tulemus.

— Knute Hansen, Taani algupärane Ameerika raskekaalu poksi, kes oli üheks pretendentiks Tunney tiitlile, sai katastrofaalse kaotuse uult mehelt Christnerilt 8. roundil. Selle kaotusega sai ränga hoobi ka Tunney endine manager Gibson, kes Hanseni oli „ostnud“ teiselt managerilt 35.000 dollari eest. Selle kaotusega on manageri lootused mehe edule läinud koos rahaga.

— F. C. Penarol, praegune Uruguai jalgpallimeister, kes kahe aasta eest Euroopat külastas, teeb seda uuesti veebruaris. Esimesed võistlused Penarolil on Prantsusmaal.



Indiaanlane Weller maailma väljapaistvaim korvpallimängija.

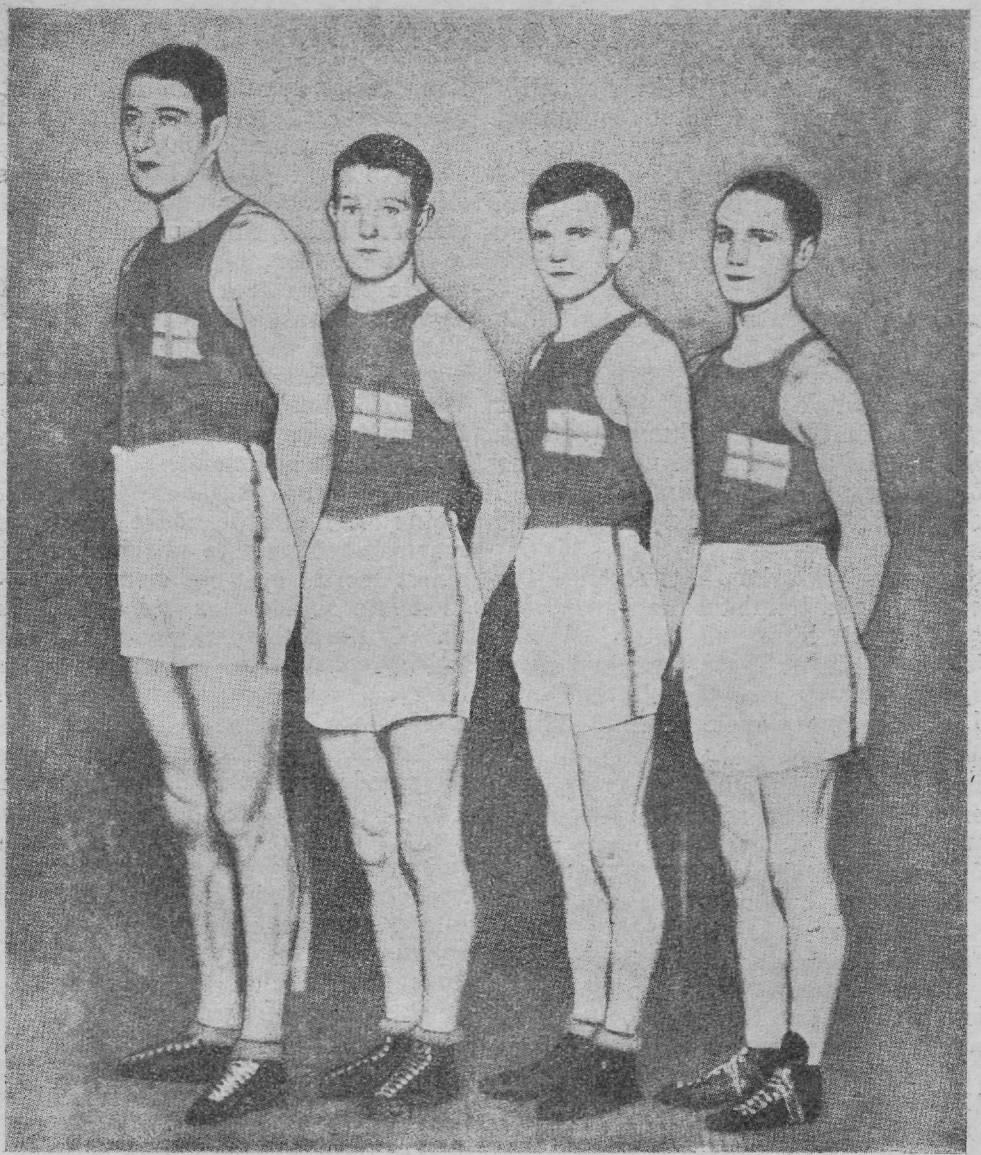
Spordi suurvõit Kalevi üle.

Pooltosinat kuiva põlise rivaali võrku.

Spordi ja Kalevi esimene tänavune kohutamine jääpallis tõi Kaleville jälle kord suure kaotuse, nagu ta neid on harjunud üle teatud aja ikka vastu võtma. Sporti ei saa ju terve klassi võrra — mida tagajärg 6:0 lubaks oletada — Kalevist paremaks pidada, ent Kalev on kõikumama mänguvõimega meeskondi meil üldse, nii suvel kui talvel. Põhjust selleks tuleb otsida ikka vist väga puudulikus treeningus ja pealiskaudsuses, millega selles meeskonnas asja võetakse. Materjal ei ole ju meeskonnal halb, ka tehniliselt peaks ta Spordiga kannatama välja konkurentsi, ent meeskonnas puudub kogu selle juures mingi põhi ja alus, mis talle annaks enese maksmapanemise jõu.

Sport, meie paljukordne meister, näib tänavu olevat seda haruldasemas mänguhoos ja eneseteadvuses. Ta vorm on vist kõrgem isegi praegu, kui sinivalgete särigid seda varem kunagi on osutanud. Hooaja algus on möödunud tal otse sensatsiooniliselt. Stardina ÜENÜTO võitsutamine 15:0, siis Hokiklubi järjekord 5:1 ja nüüd Kaleviga 6:0. Hoorikas algus lubab oletada, et Sport pakub rahvusmeeskonnalegi tänavu tüseda vundamenti jõukatsutamiseks soomlaste ja lätlastega ja et seltsi eelseisev külaskäik Riiga ka ebaõnnestumisega ei lõpe.

Pühapäevasel matschil olid võistlevate poolte koosseisud: Sport: Laurberg;



Soome paremad poksijad: Gourevitsch, Resch, Tirinen ja Strömberg — kõik viiburlased. Gourevitsch on kaks korda kaotanud meie Tenderile, kuna Strömberg, Tirinen ja Resch võitsid meie vastavaid mehi maavõistlusel, s. o. Taari, Lutsu ja Saasepa

Talviseks hooajaks:

Suuski, liuraudu igat seltsi, kelke, tõukekelke, jääpalli keppe ja palle,

ilusõidu, suusa ja hockey

saapaid, villas. sviitraid, mütse, kindaid, Ping-pongi mängu ja

kõiksugu sporditarbeid

soovibab mõõdukate hindadega

Kaubamaja

«Sport»

Tallinn, Narva m. 19
Kõnetr. 23-00

Margikorjajatele
(filatelistidele)

suur valik kõigi maade marke.
Müük üksikult ja kogudes.

Karm—Idlane; Saulmann—Paal—Rio; Seegner—Silberg—Tipner—Uuetoa—Aun. Kalev: Rauk; Nelisnoi—Sarv; Lossman—Kull—Koort; Estam—Jöers 2.—Koovit—Kipp—Gerasimov. Vahekohtunikuks Ellmann.

Mäng algab Spordi surumisega, mis viib Kalevi värava kohe hädaohu. 10. min. lööb Tipner 1:0. Siis suudab ka Kalev oma mängu välja arendada, kuid tema ataagid jäävad tulutuks. Seegner on see, kes poolaja lõpul lööb 2:0.

Teise poolaja algminutid valmistavad Kaleville täielise katastroofi, Spordi ladus ülekaal viib Kalevi read segadusse ja kena kaugelöögiga saavutab Paal 3:0, mis on teetasanduseks järgnevatele pallidele võrku. Ei ole möödunud veel pooltki teisest poolajast, kui seis on kerkinud 6:0 peale.

Meeleheitlikkude pingutustega vallutab Kalev nüüd mängu, kuid üleliigsest närvilikkusest äparduvad kõik ta väravapüüded, kuigi niisugusteks ei puudunud päris kindlad võimalused. Auvärvat saavutamata tuleb tal lahkuda väljalt.

Samal päeval peetud B meeskondade võistluses on Kalev sunnitud samuti tunnistama Spordi paremust 2:1.

— Pontresinas, Schweitsis, peetud ravusvah. suusahüppe võistluset tegi saksl. Recknagel 72 m hüppe, kuid kukkus. Võitjaks tuli Zogg, Schweits. Kuuendana platseerus sooml. Esko Järvinen. Teine sooml. Paavo Nuotio üks hüpe ulatus 70 m piirile.

— Uuel spordialal, milleks on jalgratta-pall, peetakse käesoleva aasta novembris Strassburgis esimesed esivõistlused Euroopa meistri tiitlile.

Ameerika läheb meetritele.

New-Yorgi teate kohaselt on Ameerika ülikooli spordiliit otsustanud tarvitama hakata oma spordivõistlustel meetrimõõte. Teistele Ameerika spordiliitudele on ta ettepaneku teinud ühinemiseks oma sammuga. Ameerikas mõeldi juba pikemat aega yardide nurkaheitmise peale, kuid nüüd, kus Ameerika saanud olümpiaadi pidamise kohaks, tuli seesugune otsus teha paratamatult.

Maadlusvõistlused 7 kehakaalus.

Rahvusvah. prantsusmaadluse liit on teatanud, et Rootsi ettepanek, millega võistlused prantsusmaadluses edaspidi peetakse seitsmes kehakaalus, on üldiselt vastuvõetav. Ettepaneku poolt on Prantsuse, Itaalia ja Ungari. Ka Soome, Saksa, Eesti ja Taani olevat uuendusega nõus.

Arvatakse, et uus kaalude jaotus pannakse maksma juba eelolevatel Euroopa esivõistlustel. Praegu maksvate määruste järel on prantsusmaadluses 6 kehakaalu.

— Arne Borg jätkab „ujumist ümber maailma“. Viimati võistles ta Manillas, kus ta ujus 600 yardi 7.21 ja 700 y. 8.36. Manillast matkas Borg Singapore'i, kus ujus 880 yardi 10.38 min.

— Tennismängijate iga. Tennis on spordialasid, milles vanus ei ole just väga mõjuv. Tennis asjatundja Mayes kinnitab, et tennismängija võib olla hiilgemes ka hoolimata 50-ne aastast eest. Praegustest suurmängijatest on Tildenil 35 aastat, Borotra 30, Matejka 34 ja Froitzheim 44 a. Tänavuse aasta maailma parimad on küll siiski nooremad: Lacoste 24 ja Cochet 27 aastat.

Tartu revolutsiooni lõpuvaatus.

Möödunud aasta lõpul tekkis konflikt spordi keskasutuste ja Tartu organisatsioonide vahel, kus Tartu organisatsioonid väga kategooriliselt nõudsid 4 miljoni senti raha Tartu spordivälja ehitamiseks ja pärisid aru, kust E. spordi keskliit saab oma sissetulekud jne. Kuni rahuldavate vastuste saamiseni lõpetati Tartu poolt igasugune läbikäimine liitudega.

Nii saadeti pika ninaga Tartust tagasi Ekraveliidu esindaja, kes oli tahtnud seal korraldada kohtunikude kursust, Tartu maadlejad jäid eemale Eesti vabamaadluse esivõistlustest ja ka Tallinna käsipallimeeskond jäi Tartusse kokkulepitud päeval sõitmata.

Märkisime juba konflikti alul, et Tartu tegelased olid toiminud liig kuumavereliselt ja valesti hinnanud olusid. Hiljem sai teatavaks ka, et Tartu tegelikud sportlased, kes seesuguse sabotaashi all kannatasid, ei jaga oma vähekogenenud juhtide seisukohti.

Vimm kestis siiski edasi. Selles oli aga tarvis jõuda mingile selgusele. Ekraveliit oli annud Tartu Kalevile loa Eesti poksi-esivõistluste korraldamiseks ja kui läbikäimine täiesti puudus, ei saanud need tekkinud olukorras ka loomulikult Tartus pidamisele tulla. Liit andis Tartu Kalevile teatud tähtpäeva asjaolude üle järelemõtlemiseks ja kui Tartu Kalevilt oleks saabunud endist seisukohta kinnitav vastus, oleks Tartu Kalevilt võetud ära esivõistluste pidamise õigus kui ka selts ise liidust välja heidetud kuni liidu asemikude kogu koosolekuni.

Et seda ränka hoopit ära hoida, otsustas Tartu Kalev nähtavasti kapituleerida. Liidule saabus kiri, kus muu seas öeldakse:

„...järeldades, et liit on meile oma ettepanekuga jätnud vabad käed meie peale varemalt võetud ülesannete lõpetamiseks, oleme, arvestades osaliselt vastastikkuste arusaamatustega, otsustanud nimetatud ülesandeid healmeelil lõpetada korra kohaselt.“

Ka tarviliku liikmemaksu õiendas Tartu Kalev.

Enese teguviisi kohta avaldatakse nimetatud kirjas:

„Omas kirjades olete korduvalt väljendanud, et eriti Tartu Kalev mängivat peaosat tekkinud olukorras.“

Julgeme tagasihoidlikult tähendada, et tõepoolest ei leidugi Tartus organisatsiooni Teie liigete nimestikus, kes oleks suutnud korraldada ainustki võistlust möödunud hooajal Teie alade harustikust, välja arvatud vist ainuke Tartu veespordi-klubi äpardunud ujumise linnadevõistlus, kuhu pealinnalased ei ilmunud.

Seepärast, härrad, lubage tähendada, et läbikäimises Tartuga on Ekraveliidul viimasel ajal tegu olnud ainult vististi peamiselt meiega, — eks tähendaks ka meie eemalejäämine liidust vist Tartu spordiarengu eemalejäämist suurel määral, mis tahes ehk tahtmatult jäta võimalusi paratamatult uute keskasutuste loomiseks lõunapoolsetes ringkondades. Seda meie eeldada ei taha. Spordiliikumine peab sammuma üldjuhatusel, kuid laialdased arvustused on näidanud, et praegune kuju ei lähe.

Kas poleks Ekraveliidu juhatusel võimalust ja huvi samme astuda keskliidu ees

kogu asja kavatsuste asjus, algatades neid eestkätt. Kas tõesti ei saa veel keskliit anda vastust Tartu spordiorganisatsioonide kirja peale. Loodame, et saabub siiski aeg, kus paranduste teostajatena esinevad liidud, mis loomulik.“

See on toon, mis teravustest ülejõudmisele peaks olema sillaks ja võidab kõigi asjale kaasatundjate sümpaatiat, kuigi Tartu Kalev esineb suurte reservatsioonidega. Ta kõneleb ainult varem enese peale võetud kohustuste lõpuleviimisest, kuid ähvardab tagasihoidlikult uue liidu loomisega lõuna-maakondades.

Meie teada põhjendab Tartu viimane oletus ekslikul arusaamisel. Tartu võiks reaalselt võimaluste piirides praegu luua ainult inofitsiaalse maakondliku liidu oma sisemiste asjade õiendamiseks. Paralleelset võistlevat liitu Ekraveliidule ei saa ta kuidagi püstitada. Seesugusega liitunud ühingud oleksid esijoones eemale tõrjutud Ekraveliitu kuuluvate ühingute tegevuse piirkonnast ja teiseks ei saaks seesugune liit pidada mingit ühendust välismaadega.

Rahvusvaheline spordiliikumine ei tunnusta nimelt revolutsioonilist korda, teatud maa liitu ei saa rahvusvahelisest koostusest välja tõrjuda teine sama maa liit. Tartus tekkinud uus Ekraveliit saaks rahvusvahelisse liitu astuda alles praeguse Ekraveliidu tagasiastumisel sealt. Selline juhused oli mõne aasta eest Iiriga rahvusvahelises jalgpalliliidus.

Tartu Kalev jääb lootma, et Ekraveliit astuks samme Eesti spordiliikumise reorganiseerimiseks. Kõrvaltvaatajal jääb siiski mulje, et seesugune algatus oleks õigustatud tulema juba veidi altpoolt — seltsidest, siis oleks Ekraveliidul olemas kindel tugi sammude astumiseks. Muidu võib Ekraveliidu juhatus teenida ju seltside enamuse umbusalduse.

Tartu on näidanud elavat protestivaimu praeguse loiu olukorra vastu (missugust tendentsi iseenesest ka E. Spordileht pooldab), Tartu Kalevile kui tema enese sõnade järele pea ainukandvale organisatsioonile Tartus jääb seega moraalseks kohuseks eelseisval asemikude kogu koosolekul esineda ettepanekutega või kavaga, mis viiks meie spordiliikumise parimate tegutsemisvormide juure.

Spordiäri

RESEV-RESEL

Tallinn, Toompuiestee 19,
telef. 20-19.

Soovitab oma valmistatud
spordi ja võimlemise abinõusid.

— Tscheho-Slovakkia jalgpalliliidus on registr. peaaegu 10.000 tschehi rahvusest mängijat. Samal ajal on tschehi liidu alla kuuluvast Tscheho-Sl.-Saksa liidus 11.500 mängijat. Seega on Tscheho-Slovakkias sakslastest-pallimängijaid enam kui tschehe endid.

— Strassberger püstitas Münchenis uue Saksa raskekaalu rekordi kahega tõukes 167,5 kiloga. Surumise tagajärg jäi tal 122,5, kuigi ta treeningul saavutanud juba 130 kilo.

Ed. Möllerson'i

raudvoodi- ja traatvõrgu tehas.

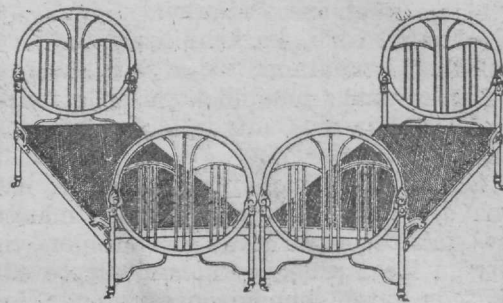
Tallinn,

Kopli t. 10.

Kõnetr. 26-70.

Soovitab oma tehases valmistatud kuulsaid raud-

ovaal- ja teisi voodeid.



Peale selle valmistatakse

traatvõrke

murutõnise väljade, rohuedade jaoks ja igasugu muuks otstarbeks.

NMKÜ karikavõistlused.

Möödunud aasta oktoobris alanud NMKÜ käsipallivõistluste tsükl lõppes möödunud pühapäeval, Võrkpallis naistele seisid finaalis vastamisi ÜENÜTO ja Kalev. Esimese geimi võitmise järele kadus Kalevi mänguhoog ja ÜENÜTO pani enast maksma 7:15, 15:13 ja 15:12.

Meeste võrkpallis heitlesid Kalev ja Sport. Kuigi Sport teises geimis näitas väga tugevat vastupanu ja kord isegi juhtis 8:2, päris võidu siiski Kalev 15:13 ja 15:10.

Meeste korvpallis domineeris suure ülekaaluga NMKÜ Russi üle. Esimene poolaeg lõppes võrdlemisi pineva mängu juures 18:13 tema kasuks, kuid teine suures vahekorras isegi 36:19 peale.

Viljandi kiri.

Möödunud sügisel andsid mitmed Viljandi sportlikud organisatsioonid kindlaid lubadusi liuväljade ehitamiseks, ja kord tekkis juba lootus nelja liuvälja saamiseks. Kuid külmade saabumisel sai ainult kohaline garnison sellega hakkama, et avas liuvälja, mis on siis ka seni püsinud Viljandis ainukese uisutamiskohana. Ka käivad mõned kohalikud hokimehed seal vahepeal harjutamas, et siis kui suurem liuväli, mida kaitseliidu spordiklubi teeb maak. gümnaasiumi parki, valmis saab, kohe mängima hakata ja vast isegi võistelda, kuna Paidega sellel alal suhted pooleli. Möödunud talvel said viljandlased teatavasti Paides külaskäigul lüüa 15:4 — ja nüüd siis seega paras aeg revanšeerimiseks.

Ka suusasport on Viljandis juba väiksel hoos. Nimelt käivad paremad suusatajad Koovit, Kirs ja ka teised järvel harjutamas. Ent talispordi päevad liginevad juba ja seega tree- ning hädavajaline.

Mis puutub selleaastasesse Viljandi saali- sporti, siis on see kaunis kehv, kuna puuduvad vastavad ruumid. Ainult kohalikkude keskkoolide üksikute klasside meeskonnad käivad aeg-ajalt harjutamas, ja sealgi naiskondadega mängides.

Ainuke ala, mis siiski enam-vähem hoos on olnud, on ping-pong. Vastavad lauad on seni üles seatud kahes keskkoolis ning kaitseliidu spordiklubi ruumes. I. M.

—Ivar Ballangrud jooksis Norra esimestel kiirusutuse võistlustel Narwickis 500 m 45,9 ja 5000 m 9.11,6.

Kehalise kasvatus instituudist.

Jutuajamine instituudi juhat. dr. med. B. Jürgensiga.

Viibimisel Tartus oli võimalus kõnelda dr. med. B. Jürgensiga, kes on Tartu ülikooli juures poole aasta eest tegevust alustanud kehalise kasvatus instituudi ajutine juhataja.

Oma ametikoha tõttu on dr. Jürgens uus suurpersoon meie kehakultuuri liikumises. Mees on sündinud 9. sept. 1895. a. Tartumaal Elistveres. 20-aastasena lõpetas ta Tartu Aleksandri gümnaasiumi ja 1922. a. Tartu ülikooli arstiteaduskonna. Arstiteaduse doktori kraadi omandas ta 1926. a. ja veetis selle järele kaks aastat Viinis, kus end täiendas ortopeedia alal prof. Spitzzy' juures. 1928. a. kevadel asus dr. Jürgens Tartu ülikooli k. k. instituudi juhataja töörohkele kohale.

Need on eluloolised andmed tolle 33-aastase sinises ülikonnas mehe kohta.

Tartu ülikooli nim. instituut kehakult. õpetajate valmistajana ja kehakult. teadusliku uurijana ei ole üksi praegu, vaid kindlalt ka edaspidi meie kehakult. tähtsamaid huvipunkte. Instituudi küsimus on Spordilehes varemalt puudutatud mitmel korral, millest nimetada nende ridade kirjutaja hiljutist lendataaki ja sellele leidunud kiiret sõnavalmis vastust instituudi ühelt üliõpilaselt.

See, mida dr. Jürgens omalt poolt instituudi kohta esijoones avaldas, oli kokkuvõetult järgmine:

— Möödunud semestril ei olnud võimalik täiel määral töötada ruumide puuduse tõttu. Tuli leppida Treffneri gümnaasiumidega ja nendegagi hiljaõhtuti. Aland semestril on paranemist: ülikooli hoones Aia uul. saadi kolm ruumi, kust tervishoiu muuseum välja kolis. Instituudi võimla saab valmis kesksuvel. Siseseade võimlale, mis maksab 1½ miljonit senti, on tellitud.

Instituudi võimla kohta, millest asjaomastes ringkondades kõneldakse, et see oleval plaanitatud otstarbekohalt, minemat liig kalliks ja kokkuvõttes oleval õnnetu ettevõtte, nagu mitmed teisedki kroonu omad seda on, ei teadnud instituudi juhataja teatada midagi lähemat.

Järgmine puudutatud küsimus oli eriainet õpetajate kohta. N. n. teoreetilist õpetust, nagu psühholoogia, füsioloogia, pedagoogika, didaktika jne. on instituudi õppekavas kogusummas tunduvalt vähem kui pool võrreldes praktilistele harjutustele määratud tundide arvuga. Instituudi õppekava on täielikult toodud Spl.-s nr. 44, 1928. a. Mõistetav on, et praktilistel ainetel on instituudi õppekavas tähtis koht, mida kuidagi ei või alahinnata. Sellest too algabki. Praktiliste alade õpetajateks on instituudis hrad Kalamees ja Rosenblatt ning prl. Hindberg. Nendel on uisutuse alal õpetajateks käesoleva semestri kohta juure võetud tegelikkudest sportlastest meistrid Martin ja Reeder. Nii on alaliste õpetajate käes rohked praktilised alad, nagu kergejõustik, poks, maadlus, vehklemine, suusatamine, dshiu-dshitsu, mängud j. m. Küsimusele, kas eriainet õpetajad kõigi nende alade õpetamisega ka küllalt toime tulevad, mille kohta tagasihoidlikumadki on skeptilised, ja miks just võrdlemisi vähemate alade õpetajateks kutsuti nüüd tegelikud sportlased, vastas instituudi juhataja järgmist:

„Arvan, et eriainet õpetajad oma alade õpetamisega hakkama saavad, kuigi

mul võimalust ei ole olnud lähemalt vaadelda nende tööd. Lisaõpetajad kiiruisutuse ja iluuisutuse alal kutsuti eriainet õpetajate soovil, kuna eriainet õpetajad teatasid, et nad kiir- ja iluuisutuses ei ole küllalt asjatundlikud.“

Sellest avaldusest selgub, et eriainet õpetajad endid ülnimetatud pikas ainetes reas (välja arvatud ainult kiir- ja iluuisutus) päris hästi tunnevad kodus olevat. See suur teadmine oma võimete kohta on uskumatu pealiskaudsemalgi asjade tundmisel. Iga nim. alal nõuab tagajärjekaks õpetamiseks paremaid spetsialiste, nagu need olemas välismaade nõuetele vastavates kehakasv. ülikoolides. Vastuväitena



Dr. med. B. Jürgens.

võidakse ette tuua, et keh. kasv. instituut ei valmista eriteadlasi spordiõpetajaid, kes peaksid peensusteni teadma kergejõustiku, poksi, jalgpalli jne. Küsida tuleb, kui palju instituudi lõpetajad praeguse olukorra juures teadmisi omandavad, kuna õpetajad paljusid alasid teadusliku ja süstemaatiliku õpetusviisi asemel käsitavad vast ainult kui miitingukõnelejad. Loomulik ja õige olukord oleks, et üksikuid eriaineid õpetaks meie paremad spetsialistid, kellest meil õnneks puudust ei ole. Kehalise kasv. inst. üliõpilane oma kirjutuses Spl. nr. 44 kinnitas küll, et asi oleval võrdlemisi korras ja selle suurema tõendusega tõi inst. üksikasjalise õppekava. Selle viimase vastu vaidlevad vast ainult üksikud, kuna pearõhk jääb õppekava teostamise viisile. Loomulik on ka, et õpilased leiavad vast asja võrdlemisi korras olevat, kuna selle nõrgaks pidamine tähendaks õpilaste eneste sülgamist diplomile, mida nad instituudilt saavad oma suurte teadmiste mõjuva kinnitusega.

Praegusel olukorral ei ole instituudi esimeselt lennult ei iseäralikke häid ega ka rahuldavaid teadmisi oodata, mis selgus ka inst. juhataja avaldusest, et instituut on praegu oma tööga katsetamise ajajärgus ja instituudi töö ja teadmiste standard võiks kindlamaks kujuneda vast kolme-nelja aasta pärast.

Intervüü üllatav ja hästi üllatav osa oli inst. juhataja suhtumine oma töösse. Juhataja paistis ilmselt oleval apaatne instituudi töö vastu. Arvame, et inst. ju-

hataja koht on inst. praegusel seisukorral eriti töörohke ja nõuab meest, kes üksi ei oleks hea asjatundja, vaid teeks instituudi tasapinna tõstmiseks tööd kõige suuremal inimesele võimalikul määral. Praegune juhataja avaldas aga kahtlust, kas ta inst. juhataja kohale edaspidi jääb või ei-kuna tal oma erialal ortopeedina rohkelt tööd ja ta kehakasv. instituudi juhatamise kohta seetõttu tarvilikult huvi ei tunne. Ei pääsnud veendumusest, et inst. juhataja koht praegu on täidetud väga juhuslikult. Selle edasikestmisel võiks instituudist saada hulka aastaid virelev asutus, ilma et niipea oleks näha selle tõusmist rahuldavale olukorrale. Asi tarvitab juba praegu, mil ollakse vast alles alguse juures, põhjalikumalt saneerimist.

Toomas Kivi.

Jaagoo mälestused. Seitsmekordse ilmameistri senine elukäik. 155 lhk. Hind 1.50 kr.

Raamat kirjeldab Eesti tuntud tsirkuse-jõumehe elu ja olu, sündmuste käiku, mis tahab olla küllalt keeruline. Raamatu lugemist segab ainult kelkiv ja nahast väljaroniv toon, kus tsirkuse-jõumees püüab ennast teha veel enam kui rahvuskangelaseks, — ta prätendeerib kogu ni mingi messia aupaistele. Lhk. 87 öeldakse: „Teotsen Eesti rahva kasuks, elan kogu inimkonnale ja loodan veel vähemalt 5—6 aastat maadlusmatil vastu pidada.“ Küllap siis ikka selle Eesti rahva ja inimkonna käsi hakkab 5—6 aasta pärast käima halvasti!

Raamatu kirjutaja meelest on tehtud suurt ülekohtu, et Jaagole ei usaldatud välisministeeriumi poolt ametlikult Eesti tutvustamise ülesannet välismaadel. Eesti riiklik esindus tsirkusepuldani all! Kena paaritus!

Niisuguse vaatevinkli puhul ei maksa imestada ka väljenduste üle, mis langevad Eesti spordiliikumise aadressil. Tsirkusemeeste mõttemõlgutused on senigi meie spordiliikumisele olnud ükskõiksed. Jaagoo Tallinna tulles möödunud suvel oli E. Spordileht veel kahevahel tema kui sportlase ja isiku suhtes, kuid tema Tallinnast lahkumisel oli asi täiesti selge.

Õieti ei ole E. Spordileht Jaagole teab mis ette heitnud, märkis ainult, et Jaagoo maadles sama tsirkuslikult kui teised. Kuid Jaagoo leiab sellest mingi koleda mürgivalamise ja hüüab pateetlikult: „Spordilehe toimetajad mind ei murra, sest kogu maailm on mind juba tunnustanud.“ Ei taha hakatagi kõigutama Jaagoo usku sellesse kogu maailma tunnustusse, kuid arusaamatust ei saa jätta siiski avaldamata Jaagoo meelepaha üle. Jaagoo jutustab oma raamatus isegi paljudes näidetes, et tsirkus ei ole puhas sport, et maadlejad sõna annud üksteist mitte maha panna ja igasugu intriigide kaudu esile roninud. See on ju avalik saladus, kui Jaagoo ise seda räägib, miks ta siis pahandab, kui E. Spordileht sellest kirjutab. (Imelikul kombel ei kirjelda Jaagoo ka matsche, mis talle need seitse maailmameistri tiitlit toonud. See aga oleks võinud raamatus vast kõige väärtuslikum osa olla.)

Samuti on raamatu kirjutaja meelepaha E. Spordilehe suhtes vähe põhjendatud. Ütleb ta ju eessõnas, et Spordilehe ülesastumine Jaagoo vastu on annud talle põhjust raamatu kirjutamiseks. Seda samu ei maksa tal aga vist kahetseda — ega see talle auku rahakotti ei löönud.

Kehalised harjutused kohustuslikeks kõigile üliõpilastele.

Koolidesse 3 tundi nädalas võimlemist.

Kavatsusel olevatest kehakultuuri reformidest kuuleme, et välismaade eeskujul tahetakse kehalised harjutused teha meil kohustuslikeks kõigile uutele ülikooli astujatele üliõpilastele. Nendele oleks esimeste õppeaastate kestel sporti, võimlemist ja mängu paar tundi nädalas. Kavas oleks peamiselt saalivõimlemine ja kergejõustik. Seejuures jäetakse üliõpilastele ka võimalus valida kehakultuuri alasi isiklike kulduste alusel.

See kava, mille algatajaks Tartu ülikooli arstiteaduskonna prof. K. Konik, ei ole veel üksikasjalisemalt välja töötatud. Siiski ei olevat võimatu, et reform maksma pannakse juba käesoleva aasta sügisel.

Teise reformina on kavatsusel võimlemistunde arvu koolides nädala kohta tõsta kolmele. Dr. B. Jürgensil on praegu käsil töö kehalise kasv. kohta koolides, mis peab olema mõjuta-

jaks selle uuenduse läbiviimisel. Praegust kehakasvatuse olukorda koolides tuleb kindlasti pida mitterahuldavaks. Kooli kehaline kasvatus on meil ligikaudu jäänud samaseks, nagu ta seda on olnud hulgal aastad tagasi. Märkida on, et 1926 a. Magdeburis peetud Saksa ja Austria arstide, võimlemisõpetajate ja ortopeedide päev tunnistas tarviliseks, et koolides oleks iga päev võimlemise tund. Näitena on tuua, et Austrias on praegu 3 tundi nädalas võimlemist ja peale selle veel üks n. n. mängude pealelõuna ja kuus kord päevane rännak. Talvel on õpilastele basseinides võimaldatud ujumine.

Meil peaks olema esialgselt kehalisi harjutusi koolides kolm tundi nädalas. Järsk suurendamine veel rohkemal määral ei oleks vast võimalik kohaste võimlemissaalide vähesa arvu tõttu. Võimlemise tundide suurendamine tuleb läbi viia koos võimlemissaalide arvu suurendamisega.

177,5 kg.; 3. Volt 165 kg. Kesk: 1. Kukk 297,5 kg. (87,5 + 90 + 120 kg.); 2. Kraav 252,5 kg.; 3. Sõrasson 252,5 kg.

Poolraskek.: 1. esimesel 260 kg.; 2. Kroonberg 220 kg.

Tartus näib traditsiooniks kujunevat igapäevane kiirusutamisevõistlus. Seekord ei väeri tagajärjed nimetamist pehme jää tõttu. Ainult mõned noored tulid rajale. Jääpalli mängus kohtasid Kalevi A ja B meeskonnad, mis lõppes A kasuks 11:16. Õhumäng oli kaunis kena, mehed on paremad eelmisest aastast.

— Gene Tunney, kes pärast oma abiellumist reisil mööda Euroopat, on peatunud St. Moritzis, kus tublisti tegemist teeb talispordiga.

— 1928. a. maailma parim spordisaavutus on Saksa „Fussball“ avamisel soomlase Paavo Yrjölä 10-võistluse võit 8053 punktiga A'dami mängudel. Sama leht leiab, et Saksamaa kõige edukam ala on raskejõustik.

— Ing. Fišer, meiega tegelastele tuntud Ungari palli juht, on Itaalia kuningalt saanud Itaalia-Ungari vahel heade pallisuhete jaluleseadmise eest Itaalia krooniordu ohvitseri risti.

ILMUS

I. KAITSEVÄE SPORDIKALENDER

HIND 50 SENTI

SISU: Artiklid kaitseväe, kaitseliidu ja piirivalve spordiarendust. Eesti rekordid. Eesti, Soome, Poola, kaitseliidu ja piirivalve rekordid. Sportmassaaž, tervishoidlised näpunäited sportlasile, uppuja päästmine, raskejõustiku kaalud, spordivälja plaanid ja ehituse viis. Väeosa aastapäevad, silmapaistvamate sportlaste pildid jne.

Saadaval: „Sõduri“ toim., Uus t. 10; O-Ü. „Esto“, Pikk t. 47; K. m. „Sport“ Narva m. 19; „Päevalehe“ ja „Rahvaülikooli“ raamatukaupl.

Tartumaa esivõistlused maadluses ja tõstmises.

Rohke osavõtt ja rida lubavaid noori. — Miller ja Zetterman võistl. parimad.

12. ja 13. jaan. peeti Tartumaa esivõistlused maadluses ja tõstmises Kalevi ruumides. Võistlusi võib kõigiti õnnestunult kordalainuks lugeda nii osavõtjate arvu, võistlustulemuste kui ka võistlusinnu ja korralduse poolest.

Üks asi vaid paneb mõtlema: võistlused on välja kuulutatud Tartumaa esivõistl. nime all; tegelikult on osavõtjad ainult Tartust. Kas tõesti pole suures maakonnas kuskil maadlejaid, tõstjaid peale linna? Mõnigi maakonna spordiselts võiks oma mehi õppimise otstarbelgi Tartu võistlusile saata. Muidugi on neil sel puhul raskusi, kuid kogu elu on ju ainult raskuste ületamine.

Võistlejaid oli kogusummas 40, neist tõstjaid 12. Eelmisel aastail oli see arv vaevalt üle 20. Edu peapõhjuseks on, et Kalevi suutis endale hankida korralikud ruumid ja korraldada reakursusi ühes ilmameister Väli ja kogunud seltsitõstjate kaasabil. Võistlustest osavõtjad olid peale ühe mehe kõik Kalevist. Tõstmises esinesid 6 ja maadluses 10 algajat. Ilmameister Väli maadluskursus algajaile lõppes ühes esivõistlusega, kus noored esimest korda tuleproovi sooritasid avalikkuse ees. Mehed olid esivõistl. vastu hoolsasti harjutanud, mida võis märgata vastupidavuses ja tehniliselt võtteis, mis eelmise aastaga võrreldes olid mitmekesisemad. Kõvaks pähkliks osutus meestele aga sillategemine, millega said hakkama korralikult ainult 2—3 meest. Suurem osa maadlejaid ei tarvita seda üldse. Nooremate maadlejate juures võis näha mõningaid ebaotstarbekohaseid, küll aga jõudukulutavaid võtteid. Ka võis noorte juures märgata elavat tegutsemist, andes vanameistritele tublisti säru, kuid unustasid tuhinas sageli ettevaatlikkuse, mille tõttu mõningal korral leidsid endid ootamatult õlgadel. Mõnigi mees langes puhtalt isenda võttest.

Et hõbeväe oli mängus, mille omandamises võetakse arvesse aega ja tehnikat, siis püüdis igamees rutem kui muidu vastaseid seljatada, mille tulemuseks polnud paarid alla minuti mingid haruldused; kõige rutemini sai Zetterman oma ühe vastasega hakkama, nimelt 12 sek. jooksul.

Võistluste huvitavaim kuju oli elupõline vanameister R. Volt. Mees on tublisti üle 30 a. vana, kuid rässib väsimatu energiaga.

Raskekaallane Kasakov leidis endale omas kaalus seekord ka kaks parajat vastast Voitka ja Pruks'i näol. Pruks on lootustandev noor algaja. Voitka näitas kindlat vastupanu ja Kasakov omandas ainult napi-napi tööparemuse. Jäi küll mulje, et Voitka oleks pidanud omandama oma kergema kaalu juures töövõidu. Kindlasti näitas ta elavat aktiivsust ja omab eeldusi tõusta Tartu parimaks raskekaallaseks. Võistluste parimaks meheks tehniliselt kui ka kehaehituselt osutus sümpaatne ja aintelligentne Zettermann, kes näitas maadlejale nii vajalikku külmaverelisust, oskuste ja jõu tasakaalu. Parima mehena võitis ta 1913. a. saarik mängus oleva hõbeväe. Kärbeskaallased, muidu küll kõige kergemad mehed, mängisid kohtunikele puremiseks võistluste kõveima pähkli: igal mehel oli täpselt ühe palju

võite, kaotusi ja võrdne kehakaal. Võistluste kiirusi lahendas loos.

Tõstmises olid mehed hoolega harjutanud, eesotsas L. Kukk ja Miller. Kuid ka nooremad saavutasid silmapaistvat edu. Tehniliselt ja võimiliselt olid parimad mehed Miller ja Kukk. Mängus oli 1911. a. hõbeväe. Kukk oli 2 a. juba pärja võitnud ja lootis nüüd kolmandat korda võita. Seega oleks pärja ringreis läbi olnud. Ainult Miller tõmbas asjast sirgejoonelise kriipsu läbi ja pani ennast parima Tartu kergekaalu tõstjana maksma. Nii algas pärg ringreisi uuesti otsast peale.

Esmakordselt esines Miller suuremal võistlusel kergeskaalus ja suurepärase eduga. Kuigi pääses veel seekord Eesti rek., on selle löömine vaid ajaküsimus. Miller on omas kaalus kindlasti momenti paremaid Eesti tõstjaid.

Kukk polnud oma parimas vormis, oli enne haige olnud ja vigastas lisaks kahekaega tõukes seljalihase. Peab juhtima jälle kord tähelepanu, et ei või ialgi külmalt, keha ergutamata asuda suure raskuse sikutamise kallale, mille järelduksena mitte harvad lihaste rebenemised. Võiks alata paari kergema tõstega, et keha vähegi enam soojaks läheks, lihaksed vererikkamaks. Siis juhtub vaevalt sellane sant õnnetus, nagu lihaste rebenemine.

Ka noored kangijüngrid, kes Milleri mõjuvust koolist läbi käinud, näitasid kõigiti elavat isu.

Tehnilised tagajärjed maadluses ja tõstmises:

Kärbesk.: 1. Ranken; 2. Sakius; 3. Schapiro. Sulgk.: 1. Volt; 2. Vahi; 3. Värmomasing. Kergek.: 1. Laan; 2. Toots; 3. Kukk. Keskk.: 1. Zetterman; 2. Villa; 3. Visnapuu.

Poolraskek.: 1. Vink; 2. Litsak; 3. Tarik. Raskek.: 1. Kasakov; 2. Voitka; 3. Pruks.

Tõstmine: Sulgk.: 1. Lest (pol. sp. r.) 190 kg. sur. 55, reb. 60, tõuk. 75 kg.); 2. Pajor 187,5 kg. (55 + 55 + 77,5 kg.). Kergek.: 1. Miller 267,5 kg (77,5 + 80 + 110 kg.); 2. Lupp



Suurimal määral energiat vajab igaüks, kes väsitava teadusliku töö kõrval end intensiivselt pühendab spordile.

OVOMALTINE

sportlase toiduainena ja energia allikana on kergesti seediv ja meeldiva maiguga.

Dr. A. Wander A-G. Bern, Schweiz

Müügil kõikides apteekides ja rohucauplustes.

Pealaod: A/S. „EPHAG“, Tallinn, Harju t. 41 ja Narva mnt. 42.
Tartus: Lille t. 1.